

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู ซึ่งจะแยกกล่าวโดยละเอียดตามลำดับดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการสอนและประสิทธิภาพการสอน
2. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพการสอน
3. แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอน
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอน
 - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการสอนและประสิทธิภาพการสอน

การสอน

ธีระ รุณเจริญ (2525 : 157) ได้ให้ความหมายของการสอน ไว้ว่า หมายถึง กระบวนการซึ่งครูและนักเรียน ร่วมกันสร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้และรวมถึงการสร้างค่านิยมและความเชื่อต่าง ๆ ในอันที่จะช่วยให้นักเรียนบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

รุ่งทิวา จักรกร (2527 : 25) ได้ให้ความหมายของการสอนว่า หมายถึง การจัดสถานการณ์ สภาพการณ์ หรือกิจกรรมเพื่อช่วยส่งเสริมเพื่อช่วยให้นักเรียนได้เกิดประสบการณ์ซึ่งเป็นผลทำให้เกิดการเรียนรู้ได้งายขึ้น นอกจากนี้ การสอนยังช่วยให้นักเรียนเกิดความเจริญงอกงามในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งความสามารถอื่น ๆ ที่จะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวัน

จรรยา แก่นวงษ์คำ (2529 : 9 - 11) ได้สรุปความหมายของการสอนไว้มีหลายประการ ดังนี้

การสอน คือ การจัดประสบการณ์ชีวิตให้แก่เด็ก

การสอน คือ การถ่ายทอดความรู้สึกลงให้แก่เด็ก

การสอน คือ การฝึกให้เด็กขบคิดปัญหาต่าง ๆ

การสอน คือ การให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรม

การสอน คือ การแนะแนวทางให้เด็กศึกษาและค้นคว้าหาความรู้

การสอน คือ การฝึกให้เด็กสามารถปรับตัวให้เข้ากับสังคม

การสอน คือ การช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ และสามารถนำความรู้ไปใช้ใน

ชีวิตประจำวัน

การสอน คือ การส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม

การสอน คือ การถ่ายทอดความรู้จากผู้สอนไปสู่ผู้เรียน รวมทั้งการจัดสิ่งแวดล้อมและกิจกรรมที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ของเด็ก

การสอน คือ การจัดประสบการณ์หรือสภาพการ หรือกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้เรียนรู้ได้ง่ายขึ้น

มีทนา บัณม่วง (2536 : 9) ได้ให้ความหมายของการสอนไว้ว่า หมายถึง กระบวนการที่ครูสร้างความสัมพันธ์กับนักเรียนในอันที่จะก่อให้เกิดการเรียนรู้หรือเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

โดยสรุปแล้วการสอน หมายถึง กระบวนการที่ครูจัดหาประสบการณ์ต่างๆ ที่เหมาะสมให้แก่ผู้เรียน เพื่อให้ได้ผลบรรลุจุดหมายของการศึกษาตรงตามหลักสูตรต้องการ

ประสิทธิภาพการสอน

กู๊ด (Good. 1973 : 589) ได้ให้ความหมายของคำว่า ประสิทธิภาพการสอนว่า เป็นการวางแผนการสอนหรือวิธีสอนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ คือ เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมตามที่ต้องการ

อารมณฺ์ เทียนพิทักษ์ (2528 : 5) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพการสอนว่า หมายถึง กระบวนการสอนและสิ่งที่เกี่ยวข้องกับการสอนที่จัดขึ้น เพื่อทำให้ผู้เรียนเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามวัตถุประสงค์ ทั้งทางด้านวิชาการและบุคลิกลักษณะ

เบรื่อง กุมุท (เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย. 2530 : 9 ; อ้างอิงมาจาก เบรื่อง กุมุท. 2513 : 17) ให้ทัศนะว่า การสอนที่ดีมีประสิทธิภาพ คือ การสอนที่ได้ผลสมความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ก่อน ส่วนการสอนที่ไม่มีประสิทธิภาพ คือ สอนแล้วไม่ได้ผลสมความมุ่งหมายที่ตั้งไว้ หรือสอนไปโดยไม่มีความมุ่งหมายหรือมีแต่ไม่ชัดเจน การสอนที่ดีขึ้นอยู่กับที่ตั้งจุดมุ่งหมายที่แน่นอนและวัดผลได้ของผู้สอน

เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย (2530 : 5) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพการสอนว่า หมายถึงความสามารถในการปฏิบัติการสอนของครู หรือ การดำเนินการสอนในหน้าที่ของครู เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จได้อย่างดีตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ภัทรา จินดาศรี (2530 : 7) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพการสอนว่าหมายถึง ความสามารถในการวางแผนการสอนหรือวิธีสอนตลอดจนลักษณะหรือพฤติกรรมต่าง ๆ ของครู อันจะมีผลทำให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จเป็นอย่างดี ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

จากแนวคิดต่างๆดังกล่าวจึงสรุปได้ว่า ประสิทธิภาพการสอนหมายถึง ความสามารถในการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่นักเรียนเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ มีพัฒนาการทุกด้านทั้งร่างกาย สมอง อารมณ์ และสังคม ตลอดจนสามารถให้นักเรียนได้รับผลสำเร็จตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพการสอน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นภารกิจที่สำคัญของวิชาชีพครู การสอน เป็นศิลปะที่ครูแต่ละคนเลือกมาใช้ให้เหมาะสมแก่สภาพการเรียนการสอน การสอนนักเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาในปัจจุบัน ทุกรายวิชามีจุดประสงค์และคำอธิบายรายวิชา ครูจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของรายวิชาโดยให้เนื้อหาวิชา เป็นเพียง เครื่องช่วยให้นักเรียน เกิดพฤติกรรมตามจุดประสงค์ที่ตั้งไว้ครูต้องเปลี่ยนแนว ความคิดเดิมที่ว่า เนื้อหารายวิชา มีความสำคัญมากกว่าจุดประสงค์ของรายวิชานั้น ๆ และ ต้องเปลี่ยนพฤติกรรมการสอนแบบเดิม จากการสอนแบบบรรยาย อธิบาย หรือการบอกเป็น การสอนโดยใช้คำถามและคำสั่งให้นักเรียนปฏิบัติ ครูต้องมีความสามารถในการวางแผน การสอนเป็นอย่างดี โดยการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเป็นหลัก การสอนของครูจะมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพียงใดสามารถทราบได้โดยการประเมินผล การปฏิบัติงานนั้น ๆ

กู๊ด (Good. 1959 : 209) ให้ความหมายของคำว่า การประเมินผล ดังนี้ การประเมินผลเป็นการพิจารณาถึงหลักฐานในกรอบของค่ามาตรฐานที่กำหนด และในรูป ของสถานะการณ์หนึ่งโดยเฉพาะ และเป้าหมายซึ่งกลุ่มหรือบุคคลต้องการให้บรรลุผล

อุทุมพร ทองอุไทย (2523 : 16) กล่าวถึงการประเมินประสิทธิภาพการสอน ของครูนั้นประเมินได้ 2 ลักษณะ คือ ประเมินกระบวนการ (Process) กับประเมิน ผลผลิต (Product) การประเมินกระบวนการมุ่งที่พฤติกรรมของครู ส่วนการประเมิน ผลผลิตมุ่งไปที่ผู้เรียน ว่ามีพฤติกรรมในทางที่มีความสามารถเพิ่มขึ้นหรือไม่ อันเป็นผลมา จากความพยายามของครู

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2525 : 184) ให้ความหมายของการประเมินผล ดังนี้ การประเมินผล หมายถึง ขบวนการตัดสินคุณค่าของสิ่งของหรือการกระทำใด ๆ โดย เปรียบเทียบกับ เกณฑ์มาตรฐานซึ่งถือว่าเป็นนิยามพื้นฐานของการประเมินผลหลักสูตรหรือ ประเมินผลโปรแกรม

วิจารณ์ คานึงคุณากร (2530 : 12) ให้ความหมายของการประเมินประสิทธิภาพการสอนว่าเป็นการตรวจสอบการสอนของครู สามารถปฏิบัติได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้นาน้อยเพียงใด นักเรียนที่เป็นผลผลิตของการสอนเป็นไปตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรหรือไม่

สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2534 : 486) ให้ความหมายของการประเมินว่าเป็นการนำสิ่งที่ได้จากการวัดมาตัดสิน ตีราคา ซึ่งการจะตัดสินหรือตีราคาส่งัดจำเป็นต้องอาศัยเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ผลของการประเมินจะอยู่ในรูปของความเหมาะสม - ไม่เหมาะสม ดี - เลว ใช้งานได้ - ใช้งานไม่ได้ เป็นต้น เกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินจะมีความสำคัญมากต่อผลการประเมินที่ได้

ดังนั้นการประเมินประสิทธิภาพการสอนจึงเป็นกรรมวิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกชนิดที่เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของครู แล้วนำข้อมูลมาประเมินดูว่า การสอนของครูมีประสิทธิภาพมากน้อยแค่ไหน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดขึ้น การที่ผู้เรียนจะประสบผลสำเร็จในการเรียนมากน้อยเพียงใด ขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการสอนของครูเป็นสำคัญ การประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู เพื่อให้ครูได้พัฒนาการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทำให้ครูสอนด้วยความมั่นใจ เพราะข้อมูลจากการประเมินจะเป็นตัวนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการประเมินการสอน

สคริฟเวน (Scriven. 1977 : 188) กล่าวถึง วัตถุประสงค์ของการประเมินการสอนของครูไว้ ดังนี้

1. เพื่อการปรับปรุงตนเอง
2. เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการแนะนำอาจารย์ให้ปรับปรุงการสอนได้
3. เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจลงทะเบียนเรียนของนักเรียน
4. เพื่อพิจารณาตัดสินบุคคล เช่น การจ้าง การเลื่อนตำแหน่ง การต่อสัญญา เป็นต้น

5. เพื่อให้กลุ่มสนใจภายนอกตรวจสอบประสิทธิภาพของการใช้จ่าย หรือการพิจารณาตรวจสอบผลได้ หรือผลสำเร็จของโครงการเฉพาะเจาะจง

6. สำหรับงานวิจัยเพื่ออธิบายตัวแปร หรือรูปแบบกระบวนการซึ่งสัมพันธ์กับการสอน

สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2534 : 516) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ในการประเมินการสอนไว้หลายประการ คือ

1. ประเมินเพื่อปรับปรุงการสอน มี 2 แนวทาง คือ
 - 1.1 ประเมินเพื่อปรับปรุงการสอนของตัวครูเองเพื่อครูจะได้ปรับปรุงตนเอง
 - 1.2 ประเมินเพื่อปรับปรุงบริการด้านการสอน เพื่อฝ่ายบริการจะได้ปรับปรุง
2. ประเมินเพื่อพิจารณาความดีความชอบ มี 3 แนวทาง คือ
 - 2.1 ประเมินเพื่อเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ
 - 2.2 ประเมินเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนหรือความดีความชอบอื่น ๆ
 - 2.3 ประเมินเพื่อจัดและคัดเลือกคนสอน
3. ประเมินเพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับผู้เรียน เป็นการประเมินเปรียบเทียบระหว่างสิ่งที่ผู้สอนจะสอน และความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รู้ว่าตนจะเรียนอะไร อย่างไร และจะได้อะไรบ้าง
4. ประเมินเพื่อค้นคว้าวิจัย เป็นจุดมุ่งหมายเชิงวิชาการในการพัฒนาการเรียนการสอนโดยตรง โดยมุ่งนำผลการวิจัยมาใช้เพื่อหารูปแบบการเรียนการสอนที่ดี ระบบการเรียนการสอน องค์ประกอบของการสอนในแง่มุมต่าง ๆ

ดังนั้นการประเมินการสอนของครูจึงกล่าวได้ว่า มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อต้องการทราบข้อมูลสำหรับการปรับปรุงการเรียน และการบริหารด้านการเรียนการสอน โดยมุ่งให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการพัฒนานักเรียนให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร หรือนำผลการประเมินไปพิจารณาสำหรับการตัดสินใจทางการบริหาร และการพัฒนาบุคลากรให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แหล่งข้อมูลของการประเมิน

บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนในโรงเรียนสามารถให้ข้อมูลในการพิจารณาประสิทธิภาพการสอนของครู รวมทั้งเอกสารหรือสื่อวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ด้วย ข้อมูลที่ได้จากแต่ละแหล่งอาจมีความเหมาะสมบางลักษณะ หรือไม่เหมาะสมอีกบางลักษณะ จึงควรมีการพิจารณาความเหมาะสมของแต่ละแหล่งก่อนที่จะดำเนินการต่อไป จากความคิดเห็นของนักการศึกษาหลายท่านได้สรุปแหล่งที่มาของข้อมูลที่สามารถนำมาพิจารณาประสิทธิภาพการสอน ดังต่อไปนี้

1. นักเรียน เป็นแหล่งที่ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการสอนรายวิชานั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี ครูผู้สอนจึงควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นถึงการสอนของครู สำหรับเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการสอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากขึ้นแต่ควรคำนึงถึงวุฒิภาวะของเด็กที่จะเป็นผู้ประเมินด้วย จึงจะทำให้ผลการประเมินมีความเชื่อถือ

2. เพื่อนร่วมงาน เป็นผู้มีความรู้ความเข้าใจในหลักวิธีการสอน รู้จุดมุ่งหมายของการสอนเป็นอย่างดีเช่นเดียวกับครูผู้สอน การยอมรับความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานที่วิพากษ์วิจารณ์การสอนอย่างยุติธรรมย่อมเป็นประโยชน์ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์สำหรับการปรับปรุงการสอนให้ดีขึ้น การประเมินโดยเพื่อนร่วมงานสามารถกระทำได้โดยการให้เข้าไปสังเกตการสอนในชั้นเรียน หรืออาศัยจากประสบการณ์ ความสัมพันธ์ การสังเกตเป็นเวลานาน เช่นทรา (Centra. 1975 : 327 – 337) ได้เสนอแนะว่า ประเมินโดยเพื่อนร่วมงานที่เข้าไปสังเกตการสอน ต้องได้รับการฝึกและปฏิบัติอย่างถูกต้อง ผู้สังเกตควรสังเกตมากกว่า 1 ครั้ง จึงจะทำให้ผลการประเมินมีความน่าเชื่อถือ

3. ครูผู้สอนประเมินตนเอง การตรวจสอบ วิเคราะห์การสอนของครูผู้สอนอย่างสม่ำเสมอโดยปราศจากอคติ ย่อมได้ข้อมูลที่สามารถนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการสอนเป็นอย่างดี สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2534 : 516) กล่าวว่า น่าจะได้มีการประเมินการสอนของครูเอง เนื่องจากข้อมูลบางส่วนไม่มีใครทราบได้นอกจากผู้สอน สำหรับการนำข้อมูลการประเมินตนเองไปใช้ในการบริหารนั้น อาจก่อให้เกิดผลดี โดยที่

ครูผู้สอนรู้สึกว่าได้มีส่วนร่วมในการประเมินด้วย การประเมินตนเองสามารถนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้ได้ด้วย เช่น เทปบันทึกเสียง วีดิโอเทป เป็นต้น

4. ผู้บริหาร เป็นผู้ดูแลแก้ไข ปรับปรุง และส่งเสริมให้การปฏิบัติงานของครูเป็นไปตามนโยบายหรือแผนงานที่โรงเรียนที่กำหนดไว้ ผู้บริหารควรเอาใจใส่ในการติดตามการสอนของครูโดยสม่ำเสมอ มีทักษะในการสังเกตหรือการสัมภาษณ์เป็นอย่างดี การประเมินโดยผู้บริหารเพื่อพิจารณาความดีความชอบของครู ผู้บริหารต้องปฏิบัติไปโดยไม่ลำเอียงหรืออาศัยความชอบส่วนตัว

5. ผลการเรียนรู้จากนักเรียน เป็นการวัดความรู้ในสิ่งที่นักเรียนได้รับจากการสอนของครูซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการสอน ปัญหาที่พบคือแบบสอบผลสัมฤทธิ์ที่วัดผลการเรียนไม่สามารถวัดได้ครอบคลุมจุดประสงค์ทั้งหมด (วิโรจน์ คำนิญคุณากร. 2530 : 13 - 15) การสร้างแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของครูยังมีข้อบกพร่องอยู่ แบบสอบที่เป็นมาตรฐานยังมีน้อยและมีปัญหาในการขอใช้ นอกจากนั้นจุดประสงค์ของการเรียนการสอนไม่ต้องการเพียงความรู้ในเนื้อหาวิชาอย่างเดียว นักเรียนต้องมีคุณธรรมและจริยธรรม การที่ครูมุ่งสอนให้นักเรียนสอบได้โดยตัวข้อสอบจึงไม่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม ผลการเรียนรู้ของนักเรียนสามารถใช้เป็นข้อมูล เพื่อให้ครูได้ทราบว่านักเรียนเรียนรู้อะไรบ้าง มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างไรซึ่งอาจใช้ปรับปรุงการสอนได้ต่อไป

6. ศิษย์เก่า นักเรียนที่จบการศึกษาแล้วออกไปศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพทำให้เขามีประสบการณ์มากขึ้น และสามารถนำมาเปรียบเทียบวิพากษ์วิจารณ์สิ่งที่ผ่านมาข้อมูลจากศิษย์เก่าเป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้ภาพการสอนของครูได้เป็นอย่างดี ดังที่ ไรชาร์ด คอนเวย์ และ แมกเวล (Howard, Conway and Maxwell. 1985 : 187 - 196) พบว่าการประเมินประสิทธิภาพการสอนโดยศิษย์เก่าเป็นวิธีการหนึ่งที่มีประสิทธิภาพและมีความตรง แต่ปัญหาคือการติดตามเก็บข้อมูลค่อนข้างลำบาก

นอกจากแหล่งข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแล้ว ควรพิจารณาข้อมูลประเภทไร้แรงสะท้อน (Non-Reaction Data) เช่น ประมวลการสอน รายงานประจำวิชา เครื่องมือประเมินผล เป็นต้น ซึ่งเป็นหลักฐานหรือสถิติที่มีอยู่แล้วตามปกติ โดยนำมาใช้เป็นข้อมูล

สำหรับการประเมินผลด้วย (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. 2524 : 80) รวมทั้งข้อมูลที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาวิชาชีพต่าง ๆ เช่น การเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการด้านการเรียนการสอน การผลิตสื่อการสอนแบบต่าง ๆ เทคนิคการสอน เป็นต้น โดยครูได้นำความรู้จากการอบรมเหล่านั้นมาปรับปรุงการสอนอย่างไรบ้าง (พวงแก้ว บุญยกนก. 2525 : 234) จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ผู้วิจัยสนใจที่ศึกษาการประเมินประสิทธิภาพการสอนที่ประเมินโดยครูผู้สอนเอง เนื่องจากครูผู้สอนย่อมรู้คุณลักษณะต่าง ๆ ที่จะส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนมากกว่าแหล่งอื่น ๆ

วิจิตร ศรีสะอ้าน (2525 : 18 - 21) ได้บรรยายถึงวิธีการที่จะนำไปปฏิบัติในการประเมินประสิทธิภาพการสอน ดังนี้

1. การนิเทศการสอน คือ การเอาบุคคลที่เป็นผู้ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา เข้าไปสังเกตการสอนอย่างเป็นระบบ โดยมีเครื่องมือบันทึกไว้
2. การประเมินโดยการตั้งผู้ประสานงาน 3 - 5 คน ซึ่งเป็นตัวแทนของชั้นเรียนร่วมกับผู้สอนประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับกิจกรรมการสอน และให้ผู้ประสานงานประเมินผลแล้วนำผลสรุปมารายงานให้ผู้สอนทราบ
3. การประเมินสื่อการเรียนการสอนในรายวิชานั้น รวมทั้งแผนบทเรียน การวางแผนดำเนินการกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตรของรายวิชานั้น
4. การสำรวจความเห็นของผู้เรียน แต่ในพื้นฐานทางวัฒนธรรมไทยอาจจะไม่ได้ข้อมูลที่เป็นจริง ดังนั้นจึงถือว่าการประเมินโดยผู้เรียนเป็นส่วนหนึ่งของการพิจารณาเท่านั้น
5. การใช้เทคโนโลยี เช่น เครื่องบันทึกเสียง เครื่องบันทึกภาพ มาวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครู
6. การใช้กลุ่มผู้ร่วมงาน ในลักษณะของการสอนเป็นทีม โดยแบ่งกลุ่มครูออกเป็น 5-6 คน ทำงานด้วยกัน แล้วมีการสังเกตการสอนของกันและกัน และนำผลการสังเกตมาแลกเปลี่ยนกัน

สำหรับวิธีการของผู้ประเมิน สิ่งที่ประเมิน เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

และการวิเคราะห์รายงานผลนั้น ผลสรุปของการประชุมปฏิบัติการ เรื่อง การประเมิน การสอนระดับอุดมศึกษาเมื่อ 9 - 11 สิงหาคม 2525 แสดงไว้ ดังนี้

1. ตนเอง ใช้แบบประเมินตนเอง ประเมินทุกด้าน
 2. เพื่อนร่วมงาน ใช้การสังเกต การสัมภาษณ์ และแบบประเมิน เพื่อทำการ ประเมินในเรื่องการเตรียมการสอน เนื้อหาวิชา ประมวลการสอน และ เอกสารการสอน
 3. นิสิต นักศึกษา ใช้แบบประเมินการสอน เพื่อประเมินพฤติกรรมการสอน วิธีการถ่ายทอดความรู้ การวัดผล และบรรยากาศในห้องเรียน ซึ่งเป็นคำถามที่นิสิต นักศึกษาสามารถรายงานได้
 4. ผู้บังคับบัญชา ประเมินความรับผิดชอบและคุณภาพการสอนของอาจารย์ โดยใช่วิธีการสังเกต การพูดคุยสัมภาษณ์ ดูเอกสารประกอบการสอน ตลอดจนใช้ เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น วีดิโอเทป เครื่องโทรศัพท์ภายใน เทปบันทึกเสียง เป็นต้น
- สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นที่ประชุมเห็นว่าควรวิเคราะห์เป็นรายข้อ และ วิเคราะห์รวมสรุปไว้ด้วย แล้วรายงานผลการวิเคราะห์ให้ทราบเฉพาะตัวผู้ถูกประเมิน และผู้บังคับบัญชาเท่านั้น ในการรายงานผลให้ผู้ถูกประเมินควรให้คำสถิติรวม เช่น บกติวิสัยหรือข้อเสนอแนะในการตีความด้วย (พวงแก้ว บุญยนก. 2525 : 163 - 166)

แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอน

คุณสมบัติของครูที่ดี

ก่อ สวัสดิพานิชย์ (2519 : 1 - 11) กล่าวว่า ครูจะต้องปฏิบัติหน้าที่หลัก ของตนให้สมบูรณ์จึงจะได้ชื่อว่าเป็นครูที่ดีได้ หน้าที่หลักที่ครูจะต้องปฏิบัติอาจแบ่งได้เป็น 4 ประการ คือ

1. หน้าที่ในการสอน การเป็นครูที่สมบูรณ์จะต้องสอนนักเรียน ครูที่มีผลงาน ดีเด่นได้แก่ครูที่สอนเก่ง เลือกใช้วิธีสอนที่ถูกต้อง จัดบทเรียนได้เหมาะสมกับเด็ก ใช้

อุปกรณ์การสอนได้ผลดี และเร้าให้เด็กเกิดความสนใจได้มาก

2. หน้าที่ในการปกครองนักเรียน ครูที่สอนได้ผลต้องเป็นครูที่เข้าใจธรรมชาติของเด็กและปกครองเด็กที่ตนสอนได้

3. หน้าที่ในการบริหารการศึกษา ครูทุกคนต้องมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษา เช่น รับผิดชอบงานธุรการในชั้นเรียน การควบคุมเวลาเรียนของนักเรียน การเบิกจ่ายวัสดุในการสอน เป็นต้น ซึ่งครูจะต้องปฏิบัติให้สมบูรณ์

4. หน้าที่ในการประสานงาน ครูจะต้องประสานงานกับครูในโรงเรียนเดียวกันให้ดี และต้องประสานงานกับผู้ปกครองนักเรียนและชุมชนด้วย

และท่านยังกล่าวต่อไปอีกด้วยว่า นอกจากหน้าที่หลัก 4 ประการ ที่ครูจะต้องปฏิบัติแล้ว ครูยังจะต้องแสดงบทบาทให้ถูกต้องตามที่สังคมมุ่งหวัง บทบาทที่ครูควรแสดงได้แก่

1. บทบาทของผู้รู้และผู้ชำนาญ อย่างน้อยที่สุดครูจะต้องมีความรู้ในวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี ครูจะต้องศึกษาหาความรู้ไม่หยุดหย่อน
 2. บทบาทของผู้มีความประพฤติดี ครูจะต้องประพฤติให้เป็นแบบอย่างแก่เด็กและเยาวชนได้ ครูจะต้องพยายามทำตนให้เป็นคนดีอยู่ตลอดเวลา
 3. บทบาทของผู้มีน้ำใจอันดี คนที่จะประกอบอาชีพครูให้ได้ผลต้องเป็นคนที่รักเด็ก มีความปรารถนาดีต่อเด็ก พร้อมทั้งจะให้อภัยและพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเด็ก
- พนัส หันนาคินทร์ (2530 : 48 - 55) ได้กล่าวถึงครูที่ดีในทรรศนะของนักการศึกษา สรุปได้ดังนี้คือ

1. คุณสมบัติส่วนตัว ครูที่ดีควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ มีความประพฤติดี มีสติปัญญาสูง มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง มีสุขภาพจิตที่ดี มีรูปร่างหน้าตา และบุคลิกภาพที่ดี ความตรงต่อเวลา เจตคติต่อตัวนักเรียนดี มีความสามารถในการพูด
2. คุณสมบัติด้านงานอาชีพ ครูที่ดีควรมีคุณสมบัติดังนี้ คือ มีความรู้ในวิชาที่สอน มีความคิดริเริ่ม มีความสนใจต่องานอาชีพ
3. ความสามารถในการดำเนินการสอน ได้แก่ มีความสามารถที่จะปรับ

บทเรียนให้เข้ากับนักเรียน ความสามารถที่จะเข้าใจนักเรียน ความสามารถในการ
ดำเนินการสอน

4. ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น ได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับ
นักเรียน ความสัมพันธ์ต่อคณะครูด้วยกัน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับผู้บริหาร ความสัมพันธ์
ระหว่างครูกับบุคคลภายนอก

อารักษ์ กาญจนพิทักษ์ (บรรจง สลึงศ์. 2534 : 8 ; อ้างอิงมาจาก อารักษ์
กาญจนพิทักษ์. 2517 : 19) ได้สรุปคุณสมบัติที่ดีและเหมาะสมของครูตามที่สหพันธ์อาชีพ
ของครูแห่งโลก ที่ได้กล่าวไว้ ดังนี้

1. ครูควรเป็นบุคคลที่มีความเข้าใจธรรมชาติ และจิตใจของมนุษย์ได้เป็น
อย่างดี
2. ครูควรมีลักษณะริเริ่ม รับผิดชอบ มีอารมณ์ขัน ขยัน และเสียสละ
3. ครูควร เป็นบุคคลที่มีความสามารถที่จะพูด อธิบายสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจ
ได้โดยแจ่มแจ้งชัดเจน
4. ครูควรมีสภาพทั้งทางกายและจิตดี
5. ครูควรมีวุฒิภาวะทางอารมณ์และมีสามัญสำนึก
6. ครูควรมีความสามารถในการเข้าใจผู้อื่นเป็นอย่างดี
7. ครูควรมีความรู้ในวิชาที่ตนสอนเป็นอย่างดี
8. ครูควรมีลักษณะที่น่าคบ และมีท่าทางที่น่านับถือ
9. ครูควรมีความสามารถปฏิบัติตามที่ตนสอน มีขันติธรรมและอดทน

โอเลส (Ohles. 1970 : 38 - 39) มีความเห็นว่า นักเรียนชอบครูที่
เป็นกัลยาณมิตร ให้ความช่วยเหลือนักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองชอบครูที่ทำงานเก่ง ฉลาด
และเอาใจใส่ดูแลเด็กเสมอ ผู้บริหารชอบครูที่มีความอดทน ไม่บ่นแม้งานจะหนัก
คณะกรรมการบริหารชอบครูที่มีความรู้ดี มั่นคง อดทน

สุรท เจริญสุข (นิคม ช่วยปลัด. 2522 : 16 ; อ้างอิงจาก สุรท เจริญสุข.
2516 : 206) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า ครูดีต้องมี 3 ขอบ คือ

1. ขอบในการสอน
2. ขอบในตัวเด็ก
3. ขอบในวิชาที่สอน

ถ้าครูขาดอย่างใดอย่างหนึ่ง การเป็นครูที่ดีจะลำบากยิ่ง

ลักษณะการสอนที่ดี

สคริปเวน (Scriven. 1982 : 248) ให้ความนิยามถึงลักษณะการสอนที่ดีของครูในส่วนที่การสอนของครูจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียน คือ

1. กระบวนการสอนใช้หลักจรรยาบรรณ
2. หลักสูตรและกระบวนการสอนมีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้
3. กระบวนการสอนและผลสัมฤทธิ์มีความสอดคล้องกับเป้าหมายที่สถาบัน

กำหนดไว้และเป็นไปตามจุดมุ่งหมายของวิชาชีพ

ชาญชัย อาจันสมอาจารย์ (2528 : 13 - 14) จำแนกขอบข่ายของคุณลักษณะการสอนที่มีประสิทธิภาพ และมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการเรียนรู้ของนักเรียน ดังนี้

1. การสอนที่เข้มแข็ง ครูควรมีความรู้และเข้าใจเนื้อหาวิชาที่ตนเองสอน โดยให้คำแนะนำที่ชัดเจน มีการยกตัวอย่างและใช้วัสดุอุปกรณ์ เพื่อทำให้นักเรียนที่เรียนนามธรรมมาให้นักเรียนเข้าใจง่ายขึ้น

2. มีความกระตือรือร้น ครูควรสร้างบรรยากาศของการเรียนให้สนุก และมีแรงจูงใจในตนเอง รวมทั้งก่อให้เกิดแรงจูงใจในตัวผู้อื่นด้วย ตลอดจนมีเจตคติที่ดีต่อนักเรียนและการสอน

3. การเน้นในเรื่องงาน ครูควรสร้างบรรยากาศในการเรียนอย่างเป็นทางการเป็นงาน โดยการจัดเวลาสำหรับการฝึกทักษะใหม่ ๆ ให้เพียงพอ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายของงานให้ชัดเจน

4. กลยุทธ์ในการสอน ครูควรรู้วิธีการสอนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึก

ความคิด การทำงานที่ต้องให้นักเรียนใช้สติปัญญาในระดับสูงขึ้น การให้แบบฝึกหัดทบทวน เป็นต้น

5. มีปฏิสัมพันธ์กับนักเรียน ครูควรแสดงให้นักเรียนมีความคิดว่าตัวนักเรียนมีคุณค่า แสดงความเป็นกันเองและยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน

6. ใช้คำถามที่น่าสนใจ มีการเตรียมคำถามในแต่ละแบบเรียน โดยตั้งคำถามในระดับสูงขึ้นเพื่อให้นักเรียนคิด และพยายามตั้งคำถามที่ทาให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน

ยงค์ ชุ่มจิต (2531 : 62) ได้กล่าวถึงลักษณะของครูที่ดี สรุปได้ดังนี้ คือ

1. บุคลิกภาพที่ดี ได้แก่ บุคลิกภาพทั้งทางกายและจิตใจ เช่น รูปร่างหน้าตาดี ท่าทางสง่าผ่าเผย แต่งกายเรียบร้อย พูดจาไพเราะนุ่มนวล สงบเสงี่ยม มีลักษณะเป็นผู้นำ น้ำเสียงชัดเจน เป็นต้น

2. มีคุณสมบัติส่วนตัว ได้แก่ สติปัญญาดี มีความเฉลียวฉลาด มีความรู้กว้างขวาง เชื่อนั่นในตนเอง มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กระตือรือร้น และสุขภาพอนามัยดี เป็นต้น

3. ความสามารถในการสอนและปกครองนักเรียนได้ดี ได้แก่ อธิบายได้แจ่มชัด ได้ปฏิบัติตามได้ สอนแล้วเด็กสามารถคิดแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้ สนุก และสามารถปกครองนักเรียนให้อยู่ในระเบียบวินัยตลอดเวลา เป็นต้น

4. ประพฤติดี เช่น ละเว้นการกระทำที่เป็นอบายมุขทั้งปวง กระทำแต่สิ่งที่เป็นสุจริตธรรม ได้แก่ กายสุจริต วาจาสุจริต และมโนสุจริต

5. มีจรรยาครูและคุณธรรมสูง เช่น ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพครู เสียสละ มีเมตตา กรุณา ยุติธรรม มานะอดทน เป็นต้น

6. มนุษย์สัมพันธ์ดี กล่าวคือ มีอริยาสัยไมตรีกับบุคคลทุกฝ่าย เช่น กับเพื่อนครู ผู้ปกครองนักเรียน และนักเรียน เป็นต้น

กริชและคอสติน (Grush and Costin. 1975 : 64) ให้ความเห็นว่าครูที่มีประสิทธิภาพควรเป็นครูที่มีความเชื่อมั่นในตนเอง เป็นผู้นำที่ขยันขันแข็ง กล่าวคือ

มีความสามารถ และมีความกระตือรือร้นในการเรียนการสอน เป็นคนซื่อสัตย์สุจริต นำใจ
วางใจ รักษาสัญญาที่ให้ไว้กับนักเรียนเสมอ เป็นคนที่เข้าใจนักเรียนได้ดี ควบคุมกิจกรรม
ในชั้นเรียนโดยการให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนชี้แจงวัตถุประสงค์และเปิดให้มีการ
อภิปรายในชั้นเรียน สามารถควบคุมชั้นเรียนได้ กระตุ้นให้นักเรียนกล้าที่จะแสดงความคิด
เห็น ให้ความรู้แก่นักเรียนให้ทันต่อความรู้ใหม่ที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ตลอดจนเป็นคนมี
อารมณ์ขัน

เกณฑ์การประเมินการสอน

วอทรูบาและไรท์ (Wotruba and Wright. 1975 : 655 - 656) ศึกษา
วิจัยเพื่อพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู ในการศึกษา
จำนวน 21 เรื่องที่เผยแพร่ระหว่างปี ค.ศ.1922 - 1971 ได้พบเกณฑ์ที่สำคัญที่ใช้ประเมิน
ประสิทธิภาพการสอนที่มีความดีสูง 9 อันดับแรก ดังนี้

1. ทักษะการสื่อความหมาย การอธิบายความหมายของความคิดเห็นที่เป็น
นามธรรมและทฤษฎีได้ชัดเจน
2. เจตคติที่ดีต่อนักเรียน
3. ความรู้ในวิชาที่สอน
4. การจัดระบบเนื้อหาวิชาที่สอนในชั้นเรียน
5. ความกระตือรือร้นในวิชาที่สอน
6. ความยุติธรรมในการสอนและการให้คะแนน
7. ความยืดหยุ่นยอมรับการทดลองใหม่ ๆ
8. การสนับสนุนให้นักเรียนคิดด้วยตนเอง
9. ความสามารถในการสอน

อาร์มสตรอง (Armstrong. 1973 : 51 - 55) ได้เสนอบทความเรื่อง
การประเมินผลการปฏิบัติงานของครูที่มีประสิทธิภาพไว้เป็นข้อ ๆ ดังนี้

1. เตรียมการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ประเมินผลการสอนของตนเองเสมอ
3. พัฒนาทักษะในการสอนของตนเอง
4. มีเทคนิคในการกระตุ้นนักเรียนให้สนใจเรียน
5. ประยุกต์ใช้หลักทางจิตวิทยาให้เป็นประโยชน์แก่การเรียนการสอน
6. กำหนดวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมในการเรียนการสอน
7. เข้าใจและนำหลักการเรียนรู้มาใช้ในการเรียนการสอน
8. สร้างบรรยากาศในห้องเรียนให้เป็นประชาธิปไตย
9. ปรับปรุงกิจกรรมในห้องเรียนให้สอดคล้องกับสภาพของสังคม
10. ปรับปรุงตนเองให้คุ้นเคยกับสภาพของกลุ่มนักเรียน
11. ช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา
12. จัดกิจกรรมและสภาพการเรียนให้ส่งเสริมลักษณะ และพฤติกรรมที่พึง

ปรารถนาของนักเรียน

13. ช่วยเหลือนักเรียนแต่ละคนให้ได้รับความสำเร็จ
14. พัฒนาตนเองทางด้านความรู้และสติปัญญา
15. มีเทคนิควิธีการวัดผลที่ดี และใช้ผลจากการทดสอบในการปรับปรุงสภาพ

การเรียนการสอน

16. มีเทคนิควิธีสอนพิเศษแก่นักเรียนมีเรียนได้เร็ว
17. ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนปรับตัวได้
18. ช่วยลดความวิตกกังวลของนักเรียน
19. ติดต่อปรึกษากับผู้ปกครองเมื่อนักเรียนมีปัญหา
20. มีการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล
21. ให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดทักษะในการทำงาน

องค์ประกอบที่มีผลต่อการสอน

แพลนเดอร์ (Flanders. 1970 : 376) กล่าวถึง ประสิทธิภาพการสอน ว่าเป็นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูและความเจริญงอกงามพัฒนาการของนักเรียนที่เกิดจากผลการสอนนั้น ประสิทธิภาพการสอนจึงเกี่ยวข้องกับลักษณะการสอนที่ครูเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรงในชั้นเรียน โดยพิจารณาจากการจัดเนื้อหาวิชาให้เป็นระบบและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน มีการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนตลอดจนความสัมพันธ์ของครูที่มีต่อนักเรียน

ประภาพรรณ สุวรรณสุข (2523 : 200) กล่าวว่า การสอนของครูจะมี ประสิทธิภาพหรือไม่นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ 2 องค์ประกอบด้วยกันคือ

1. ครูต้องมีสมรรถภาพในด้านวิชาชีพครูสูง สมรรถภาพในด้านวิชาชีพครู หมายถึงความสามารถที่ครูจัดประสบการณ์การเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสมกับความสามารถของผู้เรียนแต่ละคน อีกทั้งมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ตนสอนเป็นอย่างดี
2. ครูต้องมีบุคลิกภาพที่ดี บุคลิกภาพ หมายถึงลักษณะการแสดงออกของครูทั้งในด้านร่างกายและความคิดเห็น บุคลิกภาพของครูที่ดีนั้นย่อมจะต้องประกอบไปด้วยเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ มีร่างกายแข็งแรง แต่งกายสุภาพเหมาะสมกับสถานการณ์ เป็นคนมีเหตุผล มองโลกในแง่ดี และมีกิริยาท่าทางที่เหมาะสม

อุทุมพร ทองอุไทย (2523 : 57 - 58) ศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ ประสิทธิภาพการสอนในระดับอุดมศึกษาทั้งในและนอกประเทศ พบว่า ผลการวิจัยส่วนมากอธิบายถึงโครงสร้างของประสิทธิผลการสอนสอดคล้องกัน แม้ว่าการเรียงลำดับจะไม่เป็นแบบเดียวกันโดยจำแนกได้เป็น 6 ตัวประกอบ คือ

1. ลักษณะอาจารย์ ได้แก่ ลักษณะ ท่าทาง ความจริงใจ ความสนใจต่อผู้เรียน ความเป็นกันเอง ความเป็นผู้นำ และความเป็นผู้รู้ในสาขานั้น ๆ อย่างแท้จริงและทันสมัยอยู่เสมอ
2. วิธีสอน ได้แก่ การจัดเตรียมกระบวนการเรียนการสอน การจัดห้องเรียน

การเตรียมความรู้ การใช้ตำราประกอบการเรียน ทักษะการสอนแบบต่างๆ ซึ่งเหมาะสมกับเนื้อหาและเวลา การถ่ายทอดความรู้ได้ชัดเจน เข้าใจง่าย ทำให้ผู้เรียนเกิดพัฒนาการทางด้านความคิด

3. สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนิสิต ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างอาจารย์กับนิสิต การรับฟังความคิดเห็นของนิสิต ความเป็นกันเอง การช่วยเหลือนิสิตทั้งในและนอกห้องเรียน

4. อุปกรณ์การเรียนการสอน รวมถึงห้องปฏิบัติการ การใช้เครื่องมือต่าง ๆ รวมทั้งการจัดห้องสมุดที่สมบูรณ์ และตำราที่เป็นภาษาของตนเองด้วย

5. การวัดผล มีการป้อนกลับและการเสริม การใช้การวัดผลเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน ความสามารถในการสร้างข้อสอบที่ดี การให้คะแนนอย่างยุติธรรม

6. ทักษะของอาจารย์ต่อการสอนและต่อนิสิต มีการยกย่องนิสิตอย่างจริงจัง และความตั้งใจสอน

เซนทรา (วิโรจน์ คำนึงคุณากร. 2530 : 10 - 11 ; อ้างอิงมาจาก Centra. 1982 : 19) สรุปตัวประกอบที่มีผลต่อประสิทธิภาพการสอนตามที่นักการศึกษาหลายท่านได้ศึกษาไว้แล้ว โดยวิธีการวิเคราะห์ตัวประกอบ เพื่อหาตัวแปรในการสร้างเครื่องมือประเมินประสิทธิภาพการสอน ได้อธิบายถึงมิติรวมหรือกลุ่มของตัวแปรโดยมีตัวประกอบที่สำคัญ คือ

1. การจัดระบบ โครงสร้าง หรือความแจ่มชัดของเนื้อหา
2. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน
3. ทักษะการสอน การสื่อความหมาย หรือความสามารถในการบรรยาย
4. ปริมาณงานของนักเรียนในรายวิชานั้น
5. การให้คะแนนและการสอบ
6. การประเมินความสำเร็จในรายวิชานั้นของนักเรียน

จากแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูสรุปได้ว่า ครูที่มีประสิทธิภาพการสอนสูง ต้องมีคุณสมบัติของครูที่ดีตามที่นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวไว้ มีลักษณะการสอนที่ดี โดยสอนให้ครอบคลุมทั้งพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตตพิสัย ซึ่งสามารถหา

เกณฑ์ต่าง ๆ มาวัดและประเมินได้ องค์ประกอบที่มีผลต่อการสอนผู้วิจัยได้ใช้เป็นแนวในการกำหนดคุณลักษณะที่จะใช้ในการประเมิน ได้แก่ บุคลิกลักษณะของครู ความสามารถทางวิชาการ เจตคติของครูต่อนักเรียนและวิชาที่สอน ความสัมพันธ์กับนักเรียน วิธีการสอน และการวัดและประเมินผล

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินประสิทธิภาพการสอน

งานวิจัยในประเทศ

ประโยชน์ จันทร์ระติ (2520) ศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา โดยมีจุดมุ่งหมาย เพื่อทราบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูองค์การบริหารส่วนจังหวัดสงขลา ตามทัศนะของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ คือ ครู ผู้บริหารการศึกษานักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน แล้วนำคุณสมบัติต่าง ๆ ที่ได้นั้นมาสร้างเป็นเครื่องมือเพื่อใช้ประกอบการพิจารณาคัดเลือกครูขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เครื่องมือที่สร้างขึ้นเป็นแบบสำรวจคุณลักษณะครู ประเภทเปรียบเทียบจำนวน 84 ข้อ และใช้เครื่องมือนี้ศึกษาว่าบุคคลกลุ่มต่าง ๆ ให้ความสำคัญต่อคุณลักษณะครูด้านต่าง ๆ แตกต่างกันหรือไม่ และ เปรียบเทียบทัศนะของครูที่มีสถานภาพต่างกันในเรื่อง อายุ เพศ วุฒิ ว่ามีทัศนะต่อคุณลักษณะครูต่างกันหรือไม่ กลุ่มตัวอย่างคือ ครู 194 คน ผู้บริหารการศึกษา 50 คน นักเรียน 95 คน และผู้ปกครอง 150 คน ผลจากการศึกษาพบว่า บุคคลกลุ่มต่าง ๆ มีทัศนะต่อคุณลักษณะครูด้านต่าง ๆ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อรวมทัศนะของทุกฝ่ายแล้ว ได้อันดับความสำคัญของคุณลักษณะครูตามลำดับดังนี้ คือ คุณลักษณะด้านการสอน คุณลักษณะด้านการปฏิบัติงานทั่วไป คุณลักษณะด้านความเป็นประชาธิปไตย คุณลักษณะด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน คุณลักษณะด้านคุณธรรมศีลธรรม คุณลักษณะด้านมนุษยสัมพันธ์ และคุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ โดยคิคนักความสำคัญเป็นอัตราส่วน 6:5:5:5:4:4:3 ตามลำดับ และยังพบอีกว่าครูที่มีความแตกต่างเรื่องเพศ อายุ วุฒิ มีทัศนะคติต่อคุณลักษณะครูแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิภา เกษรศิริเจริญ (2520) ได้สร้างแบบสำรวจเพื่อใช้ในการประเมินประสิทธิภาพครูมัธยมศึกษา โดยพัฒนาขึ้นจากแบบสำรวจเพื่อทนายประสิทธิภาพครูของ นรณี หมื่นรักษ์ ได้แบบสำรวจที่ประกอบด้วยข้อกระทงจำนวน 70 ข้อ ครอบคลุมเกณฑ์ ทั้ง 5 เกณฑ์ คือ ประสิทธิภาพของครู คุณสมบัติของครู พฤติกรรมของครู ผลการสอนในปัจจุบันและผลงานระยะยาว ค่าสัมประสิทธิ์แห่งความเที่ยงคำนวณด้วยสูตร กูเดอร์ ริชาร์ดสัน ที่ 20 เท่ากับ .861 และได้ นำแบบสำรวจที่สร้างขึ้นไปให้กลุ่มตัวอย่างครู มัธยมศึกษา ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 631 คนตอบ หาเกณฑ์ปกติและเปรียบเทียบ ประสิทธิภาพครู ได้ข้อค้นพบว่า เกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพครูในกรุงเทพมหานครมีค่า 49.32 ถึง 50.72 เกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพครูในกลุ่มโรงเรียนราษฎร์ และโรงเรียน รัฐบาล ไม่แตกต่างกัน และต่างมีระดับประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์ปกติ เกณฑ์ปกติของ ประสิทธิภาพครูในกลุ่มโรงเรียนขนาดใหญ่สูงกว่าโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียน ขนาดเล็ก และสูงกว่าเกณฑ์ปกติ เกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพครูกลุ่มโรงเรียนรัฐบาล ขนาดใหญ่สูงกว่าโรงเรียนรัฐบาลขนาดกลางและขนาดเล็ก และสูงกว่าโรงเรียนราษฎร์ เกณฑ์ปกติของประสิทธิภาพครูกลุ่มโรงเรียนราษฎร์ขนาดใหญ่สูงกว่ากลุ่มโรงเรียนราษฎร์ ขนาดเล็ก และสูงกว่าเกณฑ์ปกติ

อรินันท์ พาพะมาก (2520) ได้ทำการวิจัยเพื่อสร้างเกณฑ์การสรรหาและ คัดเลือกครูโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคใต้ ได้เกณฑ์ในการทดสอบประเมินความสามารถ หรือคุณลักษณะของผู้สมัครที่จะสมัครเข้าเป็นครู จำนวน 69 ข้อ ซึ่งแบ่งออกเป็นเกณฑ์ด้าน ต่าง ๆ คือ การสอน คุณธรรมและความประพฤติ สุขภาพอนามัย ความเป็นพลเมืองดีใน สังคมประชาธิปไตย ความรู้ บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ การอบรมแนะแนวและการปกครอง ซึ่งผู้วิจัยสรุปว่า เป็นเกณฑ์ที่สามารถนำไปใช้ทดสอบได้ โดยการสอบข้อเขียน สัมภาษณ์ การตรวจสอบสุขภาพโดยนายแพทย์ที่จัดมา ตรวจภูมิหลังจากทะเบียนสะสม จากรายงาน ผลการเรียน ใบรับรองจากบุคคลที่เชื่อถือได้ และการทดสอบภาคปฏิบัติ

เยาวณา ยอดพิณใจ (2522 : 57 - 58) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลที่นักเรียน

ประเมินประสิทธิภาพการสอนของครู เมื่อบริหารการประเมินและค่าชี้แจงแตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 และครูที่สอนในระดับชั้นเดียวกันของ โรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 16 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 1,049 คน และครู 32 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบประเมิน ประสิทธิภาพการสอนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยแสดงว่า ผลที่นักเรียนประเมิน ประสิทธิภาพการสอนของครู เมื่อบริหารการประเมินโดยครูผู้สอนและครูผู้ร่วมงานไม่ แตกต่างกัน ผลที่นักเรียนประเมินประสิทธิภาพการสอน เมื่อใช้ค่าชี้แจงแบบประเมินว่าจะนำไปพิจารณาความดีความชอบสูงกว่าผลที่นักเรียนประเมินเมื่อใช้ค่าชี้แจงว่าจะนำ ผลที่นักเรียนประเมินไปใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน และนักเรียนหญิงประเมิน ประสิทธิภาพการสอนของครูสูงกว่านักเรียนชาย

เชวง ชื่นประโยชน์ (2528) ได้ทำวิจัยเรื่อง ตัวแปรที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาชนบท ตามการรับรู้ของครู ผู้บริหาร และศึกษานิเทศ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะที่ส่งเสริมให้ครูมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ได้แก่ การมีทัศนคติ ที่ดีต่อวิชาชีพครู มีความรู้และความสนใจในการแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา ที่สอน มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่และอาชีพของตน ให้ความสำคัญกับตนเองไม่วางตัว วางอำนาจ ถือว่าการสอนและการอบรมนักเรียน สอนประชาชนและบริการชุมชน เป็น หน้าที่หลักของครูทุกคนในโรงเรียน รับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนเอง โดยปฏิบัติงาน ให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์และมีสุขภาพดี ร่าเริง อึดแอ้มแจ่มใส

2. องค์ประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมี 5 องค์ประกอบ เรียงตามลำดับ คือ ขวัญและความพึงพอใจในการทำงาน บุคลิกภาพ มนุษยสัมพันธ์ สวัสดิการ และสุขภาพอนามัย

เริงเดช อุทธิเสน (2528 : 72 - 75) ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ และผู้บริหารในวิทยาลัยพลศึกษาเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ 186 คน และผู้บริหาร 68 คน ในวิทยาลัยพลศึกษา จำนวน

17 สถาบัน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยแสดงว่า การประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์มีความสำคัญและจำเป็น ความเอาใจใส่ต่อการเรียนการสอนและความมั่นใจในการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่ควรประเมิน การประเมินควรทำเป็นระยะด้วยแบบสอบถาม มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน อาจารย์กับผู้บริหารมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ไม่แตกต่างกัน และอาจารย์ที่วุฒิปริญญาตรีกับอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาโทมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินประสิทธิภาพการสอนไม่แตกต่างกัน

ลาวัดย์ รัตนเสวี (2528 : 65 - 68) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียนในโรงเรียนนายร้อย 3 เหล่าทัพ เกี่ยวกับการประเมินการสอนของอาจารย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหาร 27 คน อาจารย์ 155 คน และนักเรียน 570 คน ในโรงเรียน 3 เหล่าทัพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการแสดงว่า ผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียน ส่วนมากเห็นด้วยที่จะให้มีการประเมินการสอน โดยควรให้มีการประเมินการสอนเมื่อจบ 1 ภาคเรียนแล้ว ให้นำผลการประเมินมาใช้เพื่อปรับปรุงการสอนของอาจารย์ ผู้บริหารและอาจารย์ส่วนมากยินดีที่จะให้ประเมินและแจ้งผลการประเมินให้อาจารย์ผู้สอนทราบโดยตรง นอกจากนี้ ผู้บริหาร อาจารย์ และนักเรียน มีความเห็นสอดคล้องกันในประเด็นที่ควรประเมินซึ่งได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา ด้านบุคลิกภาพของผู้สอน ด้านวิธีสอน ด้านการวัดผล และด้านการปฏิบัติงาน นอกเหนือจากการสอน

เดือนใจ เกตุษา (2529 : 76 - 77) ได้ทำการวิจัยเรื่องประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ตามความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบต่าง ๆ คือ การเตรียมตัวสอนและการวัดผล ความสามารถในการสอน ความรับผิดชอบในการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา และความแม่นยำในเนื้อหาวิชา

เทียมจันทร์ พานิชย์พลินไชย (2530) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ตัวประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7

ผลการวิจัยพบว่า

1. ลักษณะที่ส่งเสริมให้ครูมีประสิทธิภาพในการสอนที่สำคัญ ได้แก่ ได้สอนตามวิชาเอกที่ ได้เรียนมา มีการกำหนดวัตถุประสงค์และพฤติกรรมในเนื้อหาวิชาที่สอนอย่างชัดเจน เปิดโอกาสและส่งเสริมให้นักเรียนซักถามและแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี มีความยุติธรรมในการวัดและประเมินผลนักเรียน เคารพในสิทธิหน้าที่และความคิดเห็นของผู้อื่น และมีความรู้สึกที่ดีต่อนักเรียนตั้งแต่แรกสอน

2. ตัวประกอบที่สัมพันธ์กับประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตการศึกษา 7 เรียงตามลำดับคือ บุคลิกลักษณะของครู การดำเนินการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน และการประเมินผล

วิจารณ์ คำนิงคุณากร (2530 : 78 - 82) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลของการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ประเมินโดยตนเอง เพื่อนร่วมงาน และนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอน 43 คน เพื่อนร่วมงาน 43 คน และนักเรียน 43 กลุ่ม จำนวน 831 คน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตกรุงเทพมหานครจำนวน 15 โรงเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ผลการวิจัยแสดงว่า ผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนที่ประเมินโดยตนเองและนักเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในคุณลักษณะด้านบุคลิกลักษณะของครู ด้านความสามารถทางวิชาการ ด้านเจตคติของครูต่อนักเรียนและวิชาที่สอน ด้านวิธีการสอน และด้านการวัดและประเมินผล ผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนที่ประเมินโดยตนเองและเพื่อนร่วมงานมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในคุณลักษณะด้านความสัมพันธ์กับนักเรียน ผลการประเมินโดยเพื่อนร่วมงานและนักเรียนมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในคุณลักษณะด้านบุคลิกลักษณะของครู ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูผู้สอนและเพื่อนร่วมงานสอดคล้องกัน โดยเห็นว่าการประเมินการสอนมีประโยชน์ ครูควรประเมินการสอนตลอดเวลา

ประโยชน์ คุณต์กาญจนกุล (2531) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การวิเคราะห์

ตัวประกอบเชิงสาเหตุของประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ในวิทยาลัยครู ผลการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิภาพการสอน 6 ตัวแปร คือ บุคลิกลักษณะของผู้สอน ความสนใจเชิงวิชาการ บรรยายภาคนในการเรียนการสอน เจตคติของผู้สอนต่อผู้เรียน สมรรถภาพในการใช้สื่อการสอน และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา

งานวิจัยต่างประเทศ

ฮาร์ท (Hart. 1954 : 128) ได้สำรวจความคิดเห็นของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่สุดท้ายของ เท็น เทรซันด์ ไซ สกูล (Ten Thousand High School) เกี่ยวกับการสอนของครู พบว่า ครูที่ดีควรมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1. มีความสามารถที่จะชักจูงใจนักเรียน ให้เกิดความสนใจในวิชาที่ตนสอน มีความฉลาดรอบรู้ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ สามารถกระตุ้นนักเรียนให้เกิดความคิด
2. ครูต้องสนใจในตัวนักเรียน ให้ความร่วมมือกับนักเรียน มีความเห็นอกเห็นใจนักเรียน
3. สามารถควบคุมอารมณ์ได้ ยอมรับฟังความคิดเห็นของนักเรียน เปิดโอกาสให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น
4. อธิบายได้อย่างแจ่มชัด มีวิธีสอนให้นักเรียนเข้าใจง่าย

ไรอันส์ (Ryans. 1960) ได้ศึกษาค้นคว้าถึงคุณลักษณะของครูในโครงการเอ็น ซี อี (เอ็น ซี อี ย่อมาจาก National Committee on Education) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นครู จำนวน 6,179 คน นอกจากนั้นยังได้ศึกษาพฤติกรรมของครู โดยใช้วิธีการพฤติกรรมวิกฤติ (The Critical Incident Techniques) พบว่า พฤติกรรมที่ดีของครูมีดังนี้

1. เตรียมการสอน
2. สนใจในกิจกรรมของชั้น สนใจในตัวนักเรียน สนใจในปัญหานักเรียน

ยอมรับความคิดเห็นของคนอื่น ยอมรับในความสามารถของนักเรียน ยกย่องชมเชยนักเรียนที่ทำงานดี

3. ำรงใจเข้มใส สุภาพอ่อนน้อม มีอารมณ์ขัน เมตตากรุณา

4. มีความอดทน มีความยุติธรรม ยอมรับเมื่อตนเองทำผิด ควบคุมตัวเองได้ มีความตื่นตัวอยู่เสมอ

บิดเดิ้ล (Biddle. 1967 : 346) ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูโดยสรุปจากการศึกษาค้นคว้าและทดลองของนักการศึกษาที่สำคัญหลายท่าน และได้แบ่งคุณลักษณะของครูออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. ด้านการปฏิบัติงานของครู เช่น การเตรียมการสอน
2. ด้านบุคลิกภาพ เช่น การควบคุมอารมณ์ ความมั่นคงสม่ำเสมอ
3. ด้านพฤติกรรมในการสอน เช่น การอธิบาย การถามปัญหา และการยกย่องชมเชยนักเรียน

เลห์แมนน์ และ มีเรนส์ (Lehmann and Mehrens. 1971 : 136) ได้สรุปการสำรวจความคิดเห็นของนิสิตวิทยาลัย เวสเทอร์น วอชิงตัน สเตท (Western Washington State College) นิสิตมีความเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะครูในอุดมคติว่ามีเกณฑ์ที่สำคัญมากที่สุด 5 ประการ คือ

1. มีความสนใจในเนื้อหาวิชาที่สอน ต้องมีความรู้อย่างกว้างขวางทั้งความรู้มูลฐานและสิ่งใหม่ ๆ เกี่ยวกับวิชาที่ตนสอน
2. มีความสนใจในวิชาที่สอนอย่างลึกซึ้ง มีความกระตือรือร้นค้นคว้าในวิชาที่สอน
3. มีความยืดหยุ่น และมีความสามารถที่จะเสนอบทเรียนเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ และสนองความต้องการของนักเรียน
4. เตรียมการสอนอยู่เสมอในวิชาที่ตนสอน กำหนดหัวข้อวิชาที่สอน กำหนดวัตถุประสงค์ ตลอดจนรายชื่อหนังสืออ้างอิง
5. ใช้ศัพท์ภาษาได้ถูกต้องเหมาะสม มีความสามารถในการอธิบายอย่างชัดเจน

แจ่มแจ้ง สอนโดยคำนึงถึงระดับความสามารถของนักเรียน

กรีนวูด (Greenwood. 1974 : 141 - 143) แห่งมหาวิทยาลัยฟลอริดา ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาแบบสอบ เอส อี ซี ที บี (S E C T B : Student Evaluation of College Teaching Behavior) เพื่อให้ได้เครื่องมือที่ดีในการวัดผลสะท้อนที่เกิดจากการสอน วัดพฤติกรรมของอาจารย์ ซึ่งผู้เรียนสามารถสังเกตได้ 1 ข้อกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม คือ อาจารย์ นิสิต และผู้บริหาร แบบสอบถามมีข้อกระทง (Item) ทั้งหมด 134 ข้อ ใช้เกณฑ์ประเมินค่า 7 ช่วง ปรากฏว่ามีข้อกระทงที่เกี่ยวข้อง 85 ข้อ ต่อจากนั้นได้นำแบบสอบไปทดลองใช้กับนักศึกษา 2 กลุ่ม จำนวน 328 คน และ 554 คน ผลการวิเคราะห์ปรากฏว่า ทั้งสองกลุ่มไม่แตกต่างกัน จึงนำข้อมูลที่ได้ทั้งสองกลุ่มไปทำการวิเคราะห์ด้วยประกอบสำคัญ ได้คุณลักษณะของอาจารย์ 8 ตัวประกอบ คือ

1. มีความสามารถทำให้การเรียนเข้าใจง่ายขึ้น
2. มีการสอนที่ทันสมัย
3. มีความรับผิดชอบต่อชั้นเรียน ไม่หยุดสอนบ่อย ๆ
4. ให้ความสำคัญกับนิสิต
5. รับฟังความคิดเห็นของนิสิต
6. รู้เทคนิคการวัดผล ใช้งานกระดานดำ ให้การบ้านเหมาะสม
7. มีความรู้ทันเหตุการณ์
8. เข้าใจปัญหาของนิสิตได้ดี

วอทรูบา และ ไรท์ (Wotruba and Wright. 1975 : 653 - 661) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการสอนของอาจารย์ กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา คือ ผู้บริหาร อาจารย์ และนิสิตมหาวิทยาลัย ซาน เดียโร (San Diego University) แผนกบริหารธุรกิจ ผลปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างทั้ง 3 กลุ่ม เห็นว่าคุณลักษณะของอาจารย์ที่มีความสำคัญได้แก่

1. มีความรู้กว้างขวางถูกต้องทันสมัย และรู้อย่างแท้จริง
2. ส่งเสริมให้นิสิตแสดงความคิดเห็น

3. กระตือรือร้นในวิชาที่สอน
4. ส่งเสริมการทำงานเป็นกลุ่ม
5. อธิบายเข้าใจง่าย ยกตัวอย่างชัดเจน
6. ขอบข่ายเหลือนิสัยทั้งในและนอกห้องเรียน
7. ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา
8. มีความยุติธรรม
9. มีความสนใจและอยากจะสอน

สำหรับตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพการสอน ได้แก่

1. วิธีสอน
2. อุปกรณ์การสอน
3. บุคลิกภาพ
4. บรรยากาศในชั้นเรียน
5. ทักษะของอาจารย์ต่อนิสิต
6. ทักษะของอาจารย์ต่อวิชาที่สอน

ออบเรคท์ แฮนนา และ ฮอยท์ (Aubrecht , Hanna and Hoyt. 1986 : 223 - 231) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของนักเรียนระดับไฮสคูลกับผลการประเมินตนเองของครูผู้สอน โดยวิธีการวิเคราะห์หัตถ์ประกอบและการวิเคราะห์ลักษณะหลากหลาย-วิธีหลาย กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยครูมากกว่า 500 คน และนักเรียนจากโรงเรียนรัฐบาลและเอกชนจำนวน 11 แห่ง ครูแต่ละคนจะถูกประเมินโดยนักเรียนที่เขาสอนจำนวนไม่เกินคนละ 2 ห้องเรียน รวมจำนวนที่ใช้ 774 ห้องเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบประเมิน ไอ ดี อี เอ พอร์ม เอช (IDEA Form H : Instructional Development and Effectiveness Assessment System Form H) สร้างโดยศูนย์กลางการประเมินและพัฒนาปี 1981 โดยให้ครูและนักเรียนใช้แบบประเมินนี้เหมือนกัน ผลการวิจัยปรากฏว่า การวิเคราะห์หัตถ์ประกอบของผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนที่ประเมินโดยนักเรียนและครูผู้สอน พบว่าโครงสร้าง

ตัวประกอบของข้อกระทงในแบบประเมินที่ประเมินโดยครูผู้สอนมีความคล้ายกับผลการประเมินโดยนักเรียนมาก และจากการวิเคราะห์ลักษณะหลากหลาย-วิธีหลาย ของคะแนนตัวประกอบจากผลการประเมินทั้ง 2 กลุ่มมีความตรงเหมือนกันในระดับนัยสำคัญ .01 ค่าเฉลี่ยของสัมประสิทธิ์ความตรงเหมือนกันเท่ากับ .34 สำหรับตัวประกอบด้านเป้าหมาย และ .18 สำหรับ 2 ตัวประกอบด้านพฤติกรรมของครู ผลการค้นพบนี้สนับสนุนการประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูที่ประเมินโดยนักเรียนในระดับไฮสคูลว่ามีความตรง

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าว ได้เป็นแนวทางแก่ผู้วิจัยในการกำหนดคุณลักษณะ ขอบเขตหน้าที่และเกณฑ์ในการสร้างแบบประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 7 เพื่อให้ได้แบบประเมินที่สมบูรณ์ที่สุด ตลอดจนเป็นแนวทางแก่ผู้วิจัยในการดำเนินการวิจัยเพื่อประเมินประสิทธิภาพการสอนของครูในครั้งนี้

